

Панфілов Олег Євгенович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри адміністративного і фінансового права, кандидат
юридичних наук*

ЩОДО ПРАВОВОГО СТАТУСУ КРИПТОВАЛЮТ (В УКРАЇНІ)

Зі зростанням ціни на Bitcoin та інші альткойни навіть пересічний громадянин дізнався про цей новітній елемент фінансової системи світу. На думку більшості експертів саме погані новини впливають на рівень криптоактивів. Значні цінові коливання у десятки відсотків за добу, а також ціна криптовалют є основним трендом у новинах усіх країн світу. І саме невизначеність з їх правовим статусом впливає на рівень криптовалют.

Щодо визначення криптовалют в національних законодавствах існують декілька підходів: 1) у Японії криптовалюта визначається законодавством як цінність подібна до активів (asset-like values); 2) в США у зв'язку з особливостями правової системи – визнається як аналог грошей, як власність та як товар на біржі; 3) в ЄС – як віртуальна валюта[1].

Щодо наших найближчих сусідів-білорусів то 21 грудня 2017 року Президент Лукашенко підписав декрет №8 «Про розвиток цифрової економіки», в якому говориться про те, що у республіці створюється офшорна зона до 2049 року для операцій з криптоактивами на базі вже існуючого Парку високих технологій (екстериторіальний технопарк, створений ще в 2005 році). Цікавим з правової точки зору є визначення криптовалюти, наведене в Додатку №1 зазначеного декрету: «Криптовалюта - біткоїн, інший цифровий знак (токен), який використовується в міжнародному обороті як універсальний засіб обміну[2].» Це визначення не є дуже вдалим у зв'язку з тим, що криптовалютою може бути не тільки біткоїн.

Щодо нашої країни, то НБУ у своєму листі від 2014 року визначав Bitcoin як грошовий сурогат[3]. У вересні 2017 ДФС року підтвердила таку правову позицію: "Роз'яснення щодо правомірності використання в Україні "віртуальної валюти/криптовалюти" надано Національним банком України від 10 листопада 2014 року, за яким Національний банк розглядає "віртуальну валюту/криптовалюту "Bitcoin" як грошовий сурогат, який не має забезпечення реальної вартістю і не може використовуватися фізичними і юридичними особами на території України як засіб платежу, оскільки суперечить нормам українського законодавства"[4]. У 2017 році в Верховній Раді України зареєстровано два законопроекти щодо обігу криптовалют в Україні. В одному з них за співавторством народних депутатів Єфремової І.О., Денісової Л.Л., Котвіцьким І.О., Рибак І.П., Войцеховської С.М. під назвою «Про обіг криптовалюти в Україні» дається таке визначення: «криптовалюта – це програмний код (набір символів, цифр та букв), що є об'єктом права власності, який може виступати засобом міни, відомості про який вносяться та зберігаються у системі блокчейн в якості облікових одиниць поточної системи блокчейн у вигляді даних (програмного коду)»[5]. В альтернативному законопроекті № 7183-1 «Про стимулювання ринку криптовалют та їх похідних в Україні» ініціатором якого є народний депутат Рибалко С.В. говориться: «криптовалюта – децентралізований цифровий вимір вартості, що може бути виражений в цифровому вигляді та функціонує як засіб обміну, збереження вартості або одиниця обліку, що заснований на математичних обчисленнях, є їх результатом та має криптографічний захист обліку. Криптовалюта для цілей правового регулювання вважається фінансовим активом» [6]. Від базового визначення «криптовалюта» залежить подальша доля цих одиниць як в правозастосовчій практиці (широкий розголос набули випадки конфіскації правоохоронними органами альткойнів з комп'ютерів приватних підприємців як засобів відмивання «брудних грошей»), так і у сфері правотворчості. Річ у тім,

що близьким до криптовалют є визначення електронних фіатних грошей на базі мереж(Paypal, М-Pesa) та електронних грошей на базі смарт-карт (Visacash, Mondex). Треба звернути увагу на визначення «криптовалюта» дане в законопроекті народних депутатів Єфремової І.О., Денісової Л.Л., Котвіцького І.О., Рибак І.П., Войцеховського С.М., в якому говориться про технологію Blockchain, що не є вірним. Тому що деякі криптовалюти, як наприклад Ripple, не використовують Blockchain та, навіть, не майняться. Щодо визначення в законопроекті № 7183-1, то воно є більш вдалим, але й більш абстрактним, тому, надається більш конкретне авторське поняття: криптовалюта - криптографічно захищена і децентралізована цифрова валюта, відомості про транзакції в якій вносяться і зберігаються децентралізованих реєстрах.

Список використаної літератури:

1.Правове регулювання криптовалютного бізнесу - Звіт forklog.consulting, axon.partners.[Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://axon.partners/wp-content/uploads/2017/02/Global-Issues-of-Bitcoin-Businesses-Regulation.pdf>

2. Декрет Президента Республики Беларусь №8 «О развитии цифровой экономики» от 21 декабря 2017 года [Электронный ресурс] . - Режим доступа : http://president.gov.by/ru/official_documents_ru/view/dekret-8-ot-21-dekabrya-2017-g-17716/

3.Роз'яснення щодо правомірності використання в Україні "віртуальної валюти/криптовалюти" Bitcoin. [Електронний ресурс]. - Режим доступу : https://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=11879608

4. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://ua.interfax.com.ua/news/general/445057.html>

5. Законопроект за співавторством народних депутатів Єфремової І.О., Денісової Л.Л., Котвіцьким І.О., Рибак І.П., Войцеховської С.М. № 7183 «Про

обіг криптовалюти в Україні». [Електронний ресурс]. - Режим доступу:
http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62684

6. Законопроект народного депутату Рибалки С.В. № 7183-1 «Про стимулювання ринку криптовалют та їх похідних в Україні» [Електронний ресурс]. - Режим доступу:
http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62710